

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 439. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992356840288/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

I Aaret 1809 optræder Digteren som lidenskabelig politisk Agitator. Hans Stemme klinger nu en Tidlang rigt og fuldt. Han bebrejder sine Landsmænd, at de ikke har Tillid nok til Hjerternes hemmelighedsfulde Kraft. Han kalder Napoleon en Synder, hvem intet menneskeligt Sprog formaar at stemple tilstrækkeligt. Alt hvad der foretages mod Franskmændene, synes ham nat og elendigt. Fichte's *Taler til den tyske Nation* er ham en Væmmelse; han haaner Fichte som en Pedant uden Handlekraft. Dyb Foragt nærer han for Medlemmerne af «Tugendbund» med deres frygtsomme Daadløshed. Han skriver sit Sørgespil *Hermans-Slaget* for at opfordre sine Landsmænd til at behandle Napoleon som Herman behandlede Varus. Mod den handlesvage Ungdom er disse Ord af Dramaet rettede:

Saa skriver de, for Tyskland at befri,
med Cifre, sender dernæst med Livsfare
hinanden Bud, som Romerne la'r bære,
forsamler sig i Skumring — spiser, drikker
og sover ud hver Nat hos deres Koner.

Det Haab: Imorgen dør Augustus, lokker
dem, dækkede med Skam og Skændsel, fra
én Uge til en anden.

Saa lidet har han gjort for at bevare Oldtidsfarven, at han lader Herman tale om en «Veksel» og Varus sammenligne Cheruskerfyrsten med en «Dervisch».

Han vilde have en Krig, som Spanierne førte den, med Mord og Edsbrud, med brændende Landsbyer og forgiftede Brønde.

Saa fandt Slaget ved Wagram Sted, og alle Kleist's Forhaabninger var tilintetgjorte. Han spurgte gysende sig selv, om der da ikke gaves nogen Retfærdighed paa Jorden.

Ingen Trøst i det offentlige Liv, ingen Udsigter i Privatlivet. Ingen Penge, intet Udkomme. Ingen Opmuntring, intet Bifald. Hans Nærmeste og Kæreste skattede ham ikke. Han skriver kort før sin Død til en moderlig Veninde: «Saa vilde jeg dog hellere ti Gange lide Døden end endnu en Gang opleve, hvad jeg nylig følte i Frankfurt ved Middagsbordet mellem mine to Søstre. Den Tanke, at mine Fortjenester, de være nu større eller mindre, slet ikke anerkendes af dem, saa jeg betragtes som

et ganske nyttigt Medlem af det menneskelige Samfund, der ikke mere fortjener nogensomhelst Deltagelse, berøver mig ikke blot Fremtiden, men forgifter mig Fortiden.»

Han vidste tilsidst slet ingen anden Udvej til at tjene sit Brød end den, paany at blive Officer, hvad han saa nødigt vilde, og det vilde sige at vende tilbage til en Livsstilling, han tolv Aar tidligere havde opgivet. Han ejede imidlertid ikke engang de til en Officers Udrustning nødvendige Penge. En Ansøgning til Hardenberg om Hjælp forblev ubesvaret. Netop paa dette Tidspunkt var det saa, at Prøjsen saa sig tvunget til den Skam at indgaa Forbundet med Napoleon mod Rusland. Ingen større Forvirring af Fædrelandsvennens Følelse lod sig tænke, end den, som maatte følge deraf. Han, *Hermans-Stagets* Digter, Napoleons Dødsfjende, tvunget til som præjsisk Officer at kæmpe for sit Fædrelands Ydmyger!

Under dette sidste Pligtsammenstød brast hans Hjerter. «Min Sjæl er saa træt,» skriver han, «at naar jeg blot stikker Næsen ud af Vinduet, smerter Dagslyset mig, som skinner paa den.»

Han var moden til Afgørelsen. Gennem Adam Müller var han bleven bekendt med Fru Henriette Vogel, en begavet Dame, der ligesom han led af Tungsind og som indbildte sig at have en ulægelig Sygdom. En Dag mindede hun ham om det Løfte, han engang havde givet hende, at vise hende enhver selv den største Venskabsstjeneste. Han svarede, at han naarsomhelst var rede dertil. «Godt, saa drøb mig. Mine Lidelser har bragt mig saa vidt, at jeg ikke mere kan udholde Livet. Det er rigtignok ikke sandsynligt, at De gør det, da der jo ikke mere gives Mænd paa Jorden.» Det var nok for Kleist. I November 1811 kørte han og Henriette sammen til Wannsee. De var tilsyneladende lystige og tilbragte under al Slags Skemt Tiden dér til den næste Dags Eftermiddag; saa gik de ind i en Hule ved Søen, og Kleist skød sin Veninde gennem det venstre Bryst, dernæst sig selv igennem Hovedet, efter at de først sammen havde tilskrevet Adam Müllers Hustru et underligt vemodigt-humoristisk Brev. Det lyder saaledes:

«Himlen véd, min kære, fortræffelige Veninde, hvilke besynderlige Følelser, halvt vemodige, halvt overgivne, der bevæger os til i denne Time, da vore Sjæle som to muntre Luftskeppere hæver sig over Verden, at skrive Dem til. Vi var dog ellers,